

Kultur- og debattredaktør Hilde Sandvik
debatt@bt.no
Redaksjon: Egil Horne Mikkelsen og Aslaug Eide.

Historiens ironi

AV OG TIL tror man ikke sine egne «øger», for å si det på bergensk ... Dette opplevet jeg da jeg leste i avisen – og ellers fikk høre – at man nå skulle forlate vår vanlige tidsregning «før og etter Kristus» (f.Kr. og e.Kr.) og skulle erstatte det med «før og etter vår tidsregning» (f.v.t. og e.v.t.). Dette forutsetter jo først og fremst at man vet når vår tidsregning begynner (om Kristus ble født i år 0 eller 5 år etterpå, synes jeg er helt likegyldig i denne sammenheng). Hvis man ikke vet det, blir denne nye måten å «måle» tiden på helt uforståelig.

Så, etter at mine «øger» hadde vent seg til denne overraskende informasjonen, gikk mine tanker til den franske revolusjon, den i 1789; og jeg tok frem en utmerket bok: «Des mots sans-culottes» som handler om hvordan man under revolusjonen bl.a. ville forandre på tingenes tilstand ved å forandre på språket. Og – man innførte en ny tidsregning.

ETT AV hovedmålene med den nye tidsregningen – og dette er jo i revolusjonens ideologi – var å få bort alt som var forbundet med kristendom. Og da var det jo naturlig at den nye tidsregningen begynte med år 1, det første året av den franske republikk (som avløste kongedømmet) – tradisjonelt 22. september 1792. Mannen som fikk i

oppdrag å lage den nye tidsorden, het Fabre d'Eglantine (bildet). Han var utsending til Nasjonalkonventet og fant på en sinnrik tidsinndeling, der månedene fikk nye navn. Ev. navn på helgener ble erstattet med store navn fra Antikken, eller med navn med referanse til naturen. Alt som refererte til kristendommen, skulle vekk. To år etter at den nye tidsregningen var tatt i bruk, 6. april, 1794, eller som det et i den revolusjonære terminologi: «den 11. nivôse i Republikens 2. år», ble Fabre d'Eglantine giljotinert ...

DEN NYE TIDSREGNINGEN ble opphevet under Napoleon, 1. januar 1806 (i revolusjonær terminologi: 11. nivôse (=snøfylt) i Republikens 14. år). Eglantines tidsregning varte altså i 14 år. «Plus que ça change, plus c'est la même chose», sier man i Frankrike – jo mer det forandrer seg, jo mer er det det samme». Ja, det ser faktisk slik ut. Nå tror jeg ikke at opphavsmannen, subs. -damen til vår nye tidsregning vil bli giljotinert (selv om man kan ha onde tanker ...); vi er jo blitt så «menneskelige»! Men at «f. v. t.» og «e. v. t.» kommer til å få noen varig plass i det norske språk, betviler jeg.

ANNE-MARGRETHE KONOW LUND, BERGEN

For 14 sekunder

BERGEN KOMMUNE eksproprierer hus og eiendom for å spare 14 sek. (BT 9.11.)! Huset er fra begynnelsen på 1900-tallet, og har gått i arv. Arvingene til dette huset har tatt vare på huset og lagt sin sjel i dette. Jeg har forståelse for at det ikke kan tas hensyn til alle som blir rammet når det gjelder Bybanen. Noen unntak må kunne gjøres. Er noen i bystyret rammet av Bybanen? Har noen av dem mistet sine hjem og vet hvordan det føltes?

ASTRID GAUTHUN LØTVEIT, SKJOLD

Hvorfor fortsetter vi å stimulere petroleum, men ikke havvindindustri?

Havvind har et stort potensial

HAVVIND

Peter M. Haugan
professor ved Geofysisk
institutt, UiB

BERGENS TIDENDE har den siste tiden, senest 15. november, rapportert om de store nasjonale ambisjonene for havvind fra 4–5 år tilbake og hvordan rammebetingelsene for norsk havvind-industri nå er blitt mye dårligere enn forventet. Dette har bl.a. ført til at noen av industripartnerne i forsknings-senteret NORCOWE har trukket seg ut. Som representant for et av forskningsmiljøene som deltar i NORCOWE, beklager jeg dette sterkt. Vi har gått inn i dette med betydelig egeninnsats og skal klare å opprettholde en betydelig forskningsaktivitet likevel.

VI MERKER OGSÅ at det er internasjonal etterspørsel etter vår kompetanse. Det er også slik at at et flertall av de opprinnelige norske industripartnerne fortsatt er med i senteret og sentrale aktører som Statoil og Statkraft satser langsiktig og internasjonalt. Men det oppleves som en drastisk omlegging av nasjonal strategi å ikke nå legge til rette for industriell oppfølging og et videre nært samspill mellom industri og forskning innenfor havvind etter en lovende start med forskningssatsing.

UTBYGGING AV VINDENERGI på land er i dag mye lettere å finansiere enn utbygging til havs. På land kan man i stor grad bruke eksisterende teknologi og gradvis skalere opp. Men utbygging på land møter begrensninger bl.a. på grunn av konkurranse med annen aktivitet, nærhet til boligområder, og ønske om bevaring av natur. Et viktig grep for å få ned kostnadene til vin-

HAVVIND: Havvind er kanskje den formen for fornybar energi der den norske kompetansen som er bygget opp under oljeeventyret har verdens beste forutsetninger til å omstille seg og bidra, skriver artikkelforfatteren.

FOTO: KNUT STRAND

denergi, er å få utviklet større turbiner som kan hente ut mye mer energi.

I dag er det vanlig med turbiner på 2–3 MW, men planer og prototyper for 10 MW og mer. Slike store turbiner vil det være vanskelig både å få lov til å plassere på land og vanskelig å transportere. På havet derimot er det mulig å minimalisere konfliktene og enklere å transportere slike svære enheter. Der ligger et stort potensial!

DA VI STARTET samarbeidet om forskning og utvikling i NORCOWE, var det fordi forskningspartnere og industri på Sør-Vestlandet så at vi hadde utfyllende kompetanse og ekspertise. Vi ved mitt institutt er anerkjent for meteorologi, oseanografi og klima, Universitetet i Stavanger er gode på offshoreteknologi, Agder og Ålborg bidrar med sitt.

Norcowe inkluderer en «herlig blanding» av forskningsmiljø med forskjellig og utfyllende kompetanse.

fakta

Norcowe

- Norcove (Norwegian Centre for Offshore Wind Energy) er et tverrfaglig kompetanse- og ressursenter for offshore-vind lokalisert i Bergen. Blant samarbeidspartnere finnes en rekke tunge forskningsinstitusjoner og industriaktører, deriblant Vesta-vind Offshore.
- Senteret ble offisielt åpnet i oktober 2009, hvor målet er å skape innovative og kostnads-effektive løsninger og teknologi for store vandyp og krevende offshore miljøtilstander.

ger i Norge. Vi som forskere blir leverandører til virksomhet og bedrifter i andre land.

NORGES POLITISKE ambisjoner om å fremstå som en pådriver innenfor klima har særlig fokusert på karbonhandel, bevaring av skog og CO₂-håndtering. Samtidig leter vi etter stadig mer olje og gass, selv om kjente reserver utgjør mye mer enn det som kan brennes hvis vi skal holde oss innenfor det vedtatte 2-gradersmålet. Gjennom de siste 4–5 år har regjeringen forespeilet en energimelding som stadig er blitt utsatt og nå ser ut til å være helt skrinlagt. Energipolitikk er koblingen mellom klima og petroleum.

HAVVIND ER KANSKJE den formen for fornybar energi der den norske kompetansen som er bygget opp under oljeeventyret har verdens beste forutsetninger til å omstille seg og bidra. Norge har også unike finansielle muskler. Hvorfor fortsetter vi å stimulere petroleum, men ikke havvind-industri?

Leverandør- og kraftindustri så potensialet og har styrt senteret inn mot industrielt relevante delprosjekter. Men når de ikke kan ta denne kompetansen videre i verken demo eller reelle utbygginger i Norge, blir forskningen uten ringvirkning.

H&M må ta samfunnsansvar

H&M

Arild Hermstad,
leder i Framtiden i våre
hender

I ET DEBATTINNEGG 14.11. hyller Civitas Eirik Løkke den svenske kleskjeden H&M. Det er det ingen grunn til.

Hennes & Mauritz har fått kraftig kritikk de siste ukene for å betale uakseptabelt lav lønn til sine arbeidere i Kambodsja.

Tekstilarbeiderne syr klær for H&M for to-tre kroner timen, og dagene er så lange og arbeidsforholdene så dårlige at det har vært en rekke tilfeller av massebesvimer på fabrikkene.

EIRIK LØKKE SKRIVER i BT 13.

november at «skal man bekjempe fattigdom, trengs vekst». Det er Framtiden i våre hender enig i. Alle ønsker vi utvikling og vekst i land som Kambodsja, og det skjer blant gjennom utenlandske investeringer.

Mens Løkke og Civita mener at vi skal slippe markedskreftene fri og at dette automatisk vil føre til vekst og utvikling, mener Framtiden i våre hender at det må stilles strenge krav til H&M når de opererer i Kambodsja. Vi må kunne kreve at H&M tar samfunnsansvar på alvor. Det gjør de ikke i dag.

LA OSS SE PÅ realitetene i klesindustrien: H&M-topp Stefan Persson er verdens åttende rikes-

te mann, og H&M-eierne henter ut enorme overskudd fra H&M hvert år. Samtidig har nordmenn aldri betalt mindre for klærne våre enn vi gjør i dag.

De som betaler prisen for H&M-toppenes utbytte og våre billige klær, er arbeidere i Kambodsja som syr klær til de stuper – for en lønn det er umulig å forsørge familien på.

H&M FORSVARER de lave lønnene med at de betaler mer enn den offisielle minstelønnen i Kambodsja. Det er ikke godt nok, mener Framtiden i våre hender. Å ta samfunnsansvar handler om å gå lenger enn hva lovverket krever, spesielt i land hvor lovverket er svakt, som i Kambodsja.

En milliardbedrift som H&M må kunne betale en lønn som gjør at arbeidere kan leve anstendige liv og forsørge sine familier. Norske forbrukere kan fint betale noen kroner ekstra for klærne sine, og H&M-toppene tjener allerede fett nok.

HELDIGVIS SER VI at stadig flere selskap tenker lengre enn Løkke og Civita. Det er selskap som har innsett, og tatt konsekvensen av, at de har ansvar som går ut over bare det å tjene penger.

Nå krever vi at H&M gjør det samme; at de erkjenner sitt samfunnsansvar og betaler arbeidere en lønn de kan leve av. Gjør de ikke det, vil H&M vil bli straffet av forbrukerne.